

הרב אריה רייזי

גמ"ח המכריח את הלוח לתת את הכסף למטרה מסוימת

הנה נתפרסם הנידון בגמ"ח המלוה כסף לבנים שהוריהם מחתנים ילדים ע"מ שהילדים יתנו את כסף ההלוואה להורים לצורך נישואי הילדים, ודנו לאסור את ההלוואה בתנאי זה משום איסור ריבית.

יסוד הנידון, דהנה כתב השו"ע יו"ד סי' ק"ס ס"ד אסור לומר אלוך מנה על מנת שתתן זול לפלוני או להקדש אפי' אם אותו פלוני הוא עכו"ם אע"פ שאינו חייב לו וריבית קצוצה הוא, והטעם דהוי ר"ק הוא כמש"כ בביאור הגר"א ס"ק כ"ט דהא מדין ערב וכמו שאשה מתקדשת בהן עכ"ל.

ביאור הדבר דמדינא דערב אם המלוה אומר ללוה דיתן מעות לאחר חשיב ר"ק, דאע"ג דנתן לאחר חזינן כמו דהמקבל קיבל הממון כמבואר בקידושין דף ו' ע"ב אמר רבא תן מנה לפלוני ואקדש לך מקודשת מדין ערב, וכמו דחזינן לענין קידושין דאם הבעל נותן ע"פ ציווי האשה לאחר חשיב דהאשה קיבלה הפרוטה ע"י קבלת האחר את הפרוטה, ה"ה כאן כשהמלוה מצווה את הלוה לתת זול לאחר, חשיב דקיבל המלוה ע"י קבלת האחר, וע"כ אסור משום ריבית והוי ר"ק כמבואר בשו"ע.

ולפי"ז העיר הגר"מ אטיק זצ"ל דכמו דאם ילוה כסף ע"מ שיתן לאחר זול הוי ריבית, ה"ה כאן דהמלוה מחייב את הלוה לתת את הכסף להורים [דכך הוא תקנון הגמ"ח] חשיבי ההורים כמו אחר, כיון דהבנים הם הלווים, והגמ"ח מחייב את הבנים לתת להורים, והציווי לתת את הכסף להורים הוי כמו תן זול לאחר דמבואר בשו"ע דהוי ר"ק.

עוד דנו בזה ע"פ דברי הש"ך שם בס' ק"ס ס"ק י"ט, דהשו"ע כתב אסור לומר אלוך מנה על מנת שתתן זול לפלוני וריבית קצוצה הוא, וכתב הש"ך ומפקינן מיניה ובמדרכי שם דמוציאין ממלוה כיון דאיהו אוזפיה וקצץ עמו להוסיף יותר וליתנו לפלוני עכ"ל.

ומבואר בש"ך דמוציאין הממון מיד המלוה אע"ג דלא קיבל הממון לידו, כי מדינא דערב חשיב דהוא קיבל הממון, וא"כ דנו דאם נימא הכא דאסור מדינא דערב, א"כ לכא' בעל הגמ"ח דהוא המלוה יצטרך להחזיר כל מה שקיבל האב, דמדינא דערב חשיב דבעל הגמ"ח קיבל הממון לידו ודו"ק.

אמנם דעת שאר הרבנים היה להיתר מחמת כמה ג' טעמים;

א] יש שביארו דהכא חלוק כיון דהוי שימוש של הלוה, וכל כה"ג דהוי שימוש דהלוה א"א לדנו כריבית, דכל ריבית הוא רק בנותן מדידה למלוה, אבל אם משתמש הלוה בעצמו, א"כ אדרבה לא נתן ריבית אלא השתמש במעות, וכמו דאם המלוה יצווה את הלוה לקנות בהלוואה דבר מאכל ולאכלו, ודאי דלא יהא בזה ריבית כיון דאדרבה זהו גוף השתמשותו במעות, א"כ ה"ה הכא כיון דזהו שימוש **הבנים במעות** דהרי לכך לוו המעות וזהו רצונם, א"כ לעולם א"א לראות זאת בתורת ריבית, אלא אדרבה הוי שימוש הלוה במעות, ושימוש הלוה לא הוי ריבית. [מהגר"ש רוזנברג ומהגר"ש גלבר שליט"א].

והגר"נ קופשיץ שליט"א אמר דגם הגר"א ס"ל דאם יאמר המלוה ללוה דהוא מלוה לו כסף רק לצורך דבנו יקנה בזה תפילין יהא מותר, דזהו ודאי שימוש דהאב דמחויב לקנות לבנו, וא"כ כשמוציא לצורך לקנות תפילין לבנו חשיב שימוש ידידה, וע"כ בזה ודאי לא שייך ריבית דאדרבה זהו גופא שימוש הלוה.

ב] כל יסוד ריבית היא התוספת דמחזיר לו ההלוואה ועוד, דהיינו הקרן ועוד תוספת, והתוספת היא ריבית דהיא תוספת על הקרן, והכא יש לדון דאין המלוה דורש תוספת עבור הקרן, אלא הוי **הגבלה ב"נתינת הקרן**, דהקרן ניתנת למטרה מסוימת ולא לצורך אחר, דיכול המלוה להגביל את נתינתו רק לצורך דבר המסוים, ואין בזה ריבית, דיסוד ריבית הוא לעולם תוספת מלבד הקרן, והכא אינו תוספת אלא הגבלה בנתינת הקרן [מהגר"ש לנדו תקנת הריבית].

ויסוד הדבר דיכול להגביל את נתינת הקרן מצאנו בכל עיסקה דיכול להגביל את חלק ההלוואה; **א**. שלא יוציאנה למישהי ביה שיכרא. **ב**. וכן מצאנו בשו"ע קע"ז ס"ה דמותר ליתן עיסקה למחצית שכר ולהנות שלא להתעסק אלא בדבר פלוני, ואם ישנה שיהיה כל האחיות על המקבל, וכן כל תנאי שירצה כגון שיתנה שלא ישמור הכספים אלא תחת הקרקע. והנה כל עיסקה הרי יש מחצה מלוה ומ"מ מבואר דיכול להגבילו בהשתמשות, והביאור הוא דהמלוה יכול להגביל את זכות ההלוואה.

ואף דיש לחלק דמלוה הניתנת להוצאה אינו יכול להגביל, מ"מ י"ל דאפי' אם א"א להגביל מ"מ התנאי אינו ריבית, כיון דיסוד התנאות

יש להבין בדין הנאמנות על שמועות טובות ורעות, שכתב המ"ב (רכ"ב סק"א) דאין מברכים על השמועה אלא כששמע מאדם נאמן שראה בעצמו, ובשעה"צ (סק"א) הביא מהפמ"ג דאפשר דבעינן דוקא שיהא מוחזק בכשרות, לא מסתם בני אדם, ושם (א"א סק"א) הוסיף אע"ג שלענין ע"א באיסורין כל אדם נאמן. ואולי ביאורו שלברכת שהחיינו הבאה על שמחת השמועה צריך שיחזיק הוא השמועה לאמת, דאל"ה חסר בשמחת הלב שבשמיעה, וכן בברכת השמועות הרעות אינו מתעורר להצטער אלא בשומע מפי נאמן.

ומעתה יש לעיין בכגון ששמע השמועה מאדם המוחזק בכשרות אלא שפסול לעדות דאיסורין, דלכא' אמנם שמחת הלב יש כאן, שהרי שומע ממוחזק בכשרות, אבל הרי חיוב הברכה תלוי גם במציאות האמיתית, ולזה שמא צריך לנאמנות דע"א.

מקח טעות במינים חלוקים ובמין א' שיש בו מום

אמנם כלפי השאלה אם בחזרת מקח יש לחוש לברכת שהחיינו שתצא לבטלה, הנה לכא' יש ללמוד מכל ענייני מקח טעות שבש"ס, דמי לא עסקינן בכגון שבירך בשעת המקח שהחיינו כדון, ונילף מינה שאין כאן בית מוחש.

ובטעמא דמילתא י"ל, דהנה שני דיני מקח טעות הם, האחד כשהם שני מינים מוחלקים, שנתכוין למין זה ונמצא מין אחר לגמרי, שבה לא היתה דעת קנין על מין זה כלל ומעיקרא לא חל המקח, והשני במין אחד שנמצא בו מום, וכיון שנתכוין למין זה יש כאן דעת לקנין, ומ"מ ביד המתאנה לבטל המקח מחמת המום.

והשתא ניחזי אנו, שבמקח טעות דשני מינים שלא חל המקח כלל כבר יצאה ברכת שהחיינו לבטלה, וגם אם יקיים המקח יהא זה קנין מחודש מכאן ואילך ולא יועיל לינצל מן האיסור, ובמקח טעות דמין אחד י"ל דאע"פ שבחזרת המתאנה בטל המקח מעיקרא, מ"מ לאו היינו דאיגלאי מילתא למפרע שמעולם לא חל המקח, אלא שבחזרתו עוקר הקנין למפרע, אבל כל זמן שלא חזר בו יש כאן מקח גמור, ושפיר יש לברכת שהחיינו על מה לחול, וכעין שמצינו במפריש תרומה וחזר ונשאל עליה שאינו חושש למה שתצא ברכת המצוה לבטלה, ופירש החתם סופר (שו"ת יו"ד סי' ש"כ) 'שככה מברך וציונו לפרוש תרומה חלה, וענין הפרשת תרומה חלה הוא שיישאר לו כח לשאול עליהם, וכה ציונו להפריש אותם על דעת זה וכן עשה והפריש', והכא נמי מברך שהחיינו על חלות הקנין שבידו לעוקרו מחמת המום.

וכזה צ"ל בכל מקדש על תנאי דלכא' מברך ברכת אירוסין, ולמה לא ניחוש שמא לא יתקיים התנאי ויתבטלו הקידושין, רק שהקידושין בשעתם חלו והתנאי רק עוקרם למפרע, ולא חשיבא ברכה לבטלה.

אם יברך שנית שהחיינו על המעיל השני

ולמה שנתבאר שאין לחוש בחזרת מקח מחמת טעות לברכת שהחיינו שתצא לבטלה, א"כ בנידון דידן לא תהא מניעה מלהחזיר המעיל על מנת להחליפו באחר, אבל אכתי יש לברר אם יברך שנית שהחיינו על המעיל השני.

וכתב בזה בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' ל"ה) דפשוט שחייב לחזור ולברך שהחיינו על הבגד השני, כי הוא קנין חדש ושמוחה חדשה, והוא הדין למה שאירע במי שנולדה לו בת והראו לו אותה ויברך שהחיינו, ושוב נתברר שטעו והראו לו בת אחרת, שכשיחזור ויראה את בתו שלו יחזור ויברך.

שו"ר בספר חשוקי חמד (לברכות נ"ט ב') שבמי שטעה ויברך על בת אחרת כתב ג"כ שיחזור ויברך שהחיינו על ראיית בתו, אבל במי שלאחר שבירך על חליפה חדשה נמצא בה פגם ומחליפה באחרת כתב שבמעות שנתן למוכר קנה למי שפרע בחליפה זו או אחרת, והברכה הראשונה עלתה לחליפה השניה, וצ"ע.

מסקנת הדברים

א] כתבו ה"ח והצל"ח שבספק אם חייב בברכת שהחיינו רשאי לברך, דס"ס שמחת הלב יש כאן לברך עליה. **ב**] כסבור שקנה כלים חדשים ומתוך כך שמח, לכא' אין מקום לברכת שהחיינו, וגם מש"כ ה"ח והצל"ח היינו דוקא כשיש ענין ודאי המשמח לברך עליו והספק רק על החיוב. **ג**] אין מברכים על שמועות טובות או רעות אלא בשומע מאדם נאמן שראה בעצמו, ואפשר דדוקא ממוחזק בכשרות, ויש לעיין בשומע ממי שפסול לעדות דאיסורין, דגם אם שמחת הלב יש כאן מ"מ חיוב הברכה תלוי גם במציאות האמיתית. **ד**] בירך שהחיינו על כלים חדשים ובא לבטל את המקח מחמת מום, לכא' אין לו לחוש לברכת שהחיינו שתצא לבטלה, שבמקח טעות דשני מינים גם אם יקיים המקח לא יועיל לינצל מן האיסור, ובמין אחד שנמצא בו מום חלה הברכה על המקח בשעתו. **ה**] נמצא מום בכלי שקנה ומחליפו באחר, כתב בשבט הלוי שיחזור ויברך שהחיינו על הכלי השני, ובחשוקי חמד לא כתב כן וצ"ע.

א"א לדון דבעל הגמ"ח קיבל את קבלת האב בתורת קבלה ידידה

והעירו בזה דלכא' א"א לדון כאן כלל דחשיב דבעל הגמ"ח קיבל את כל קבלת האב בתורת קבלה ידידה, דא"כ אם נותנים הבנים את הכסף מיד לאב כפי התחייבותם לבעל הגמ"ח, הוי לכא' כמו דאחד מלוה לחבירו מנה תמורת מאתים ע"מ שיפרע לו מנה מיד בתורת ריבית, ואת המנה דהקדן יפרע לאחר זמן, ולכא' יש לדון מחמת ב' טעמים דאינו ריבית.

א] כיון דהלואה לו מנה ופורע לו מיד מנה, איך יכול לתבוע ממנו כלל ריבית, דלכא' כל יסוד תביעת הריבית היא מחמת האגר נטר, והכא אם פורע לו מיד מנה שוב ליכא אגר נטר כלל דמיד פרע לו מנה כנגד סכום ההלואה, ואיך אפשר לקצוץ ריבית אם ליכא אגר נטר, והכא ליכא אגר נטר כלל אם נידון דקיבל המלוה מיד את כל הסכום מדינא דערב.

ב] אפי' אם נאמר דאפשר לקצוץ את הריבית מ"מ ודאי לא ניתן לו עבור האגר נטר, דכיון דמיד מחזיר לו מנה אין המנה האחר מתפרש בתורת אגר נטר, כיון דהחזיר לו מיד אותו סכום מעות. וה"נ בעובדא דידן אם נימא דחשיב דמיד קיבל בעל הגמ"ח את אותו סכום בתורת קבלה, א"כ מה שייך לומר דיתחייב גם משום אגר נטר, דלכא' אינו אגר נטר אם מקבל מיד אותו סכום בגובה הקדן.

גם מצד דינא דערב א"א לדון דקבלת האב הוי קבלת בעל הגמ"ח

והנה נראה דכל יסוד דברי התוס' דהבאנו לעיל דחשיב כאילו נותנו לו הוא ע"פ דברי הרשב"ם בב"ב קע"ג ד"ה גמר ומשעבד נפשיה בלב שלם ושלחותא דערב קעביד מלוה כאילו הוא עצמו הלואה עכ"ל. ומבואר מדברי הרשב"ם דיסוד דין ערב הוא דחזין כמו דהמלוה הוא שליח דהערב לתת את הכסף ללוה, דחשיב דהערב קיבל ונתן לאחר.

ויסוד הדברים הוא דיסוד חיוב הערב הוא משום דחשיב דהוא מקבל הממון והוא הנותן ללוה, ובקידושין בכה"ג חזין כאילו האשה מקבלת הממון מיד הבעל ונותנת אותו לידי המקבל, וזהו יסוד דין ערב דחזין דהערב מקבל ונותן, דלעולם יסוד הדין הוא דחזין כאילו הוא קיבל הממון ונותנו לאחר, ואע"ג דפועל לא הוא הנותן, כיון דמכחו ניתן הממון לאחר חזין כמו דהממון הגיע לידו והוא נתנו לאחר, אבל מ"מ יסוד הדין הוא דהוא מקבל הממון והוא נותנו לאותו אחר, וכמו באשה דחזין כמו שהבעל נתן לאשה והאשה נתנה את הפרוטה לאחר, וע"כ היא מקודשת דחשיב דהיא קיבלה הממון, ורק אח"כ היא נתנתו לאחר וד"ק.

ולפ"ז ודאי דצריך דכן יהא בדעת הערב דהוא מקבל ונותן הכסף, וכל כה"ג דאין דעתו לקבל ולתת הכסף, לא שייך כלל לדון כאילו קיבל ונותן הכסף במתנה למקבל, דבשלמא בקידושין דעתם הוא כן, דכונת האשה דהיא מקבלת הדינר והיא נותנת אותו לפלוני ובה חשבינן דקיבלה את הדינר לעצמה, אבל בנידון דידן ודאי אין כונת בעל הגמ"ח להיות מקבל ונותן הכסף, דהרי ודאי אינו מוכן לתת את הסכום כסף בתורת מתנה ידידה, דמהכ"ת דאם היה מקבל את הכסף לעצמו היה מוכן לתת אותו לאב, [ואדרבה היה נותן אותו לאחר], וע"כ ודאי דאין כונתו לראות עצמו כמקבל ונותן הממון, ובדאי כונתו רק שהבנים יתנו את הממון, וכונתו רק להכריח את הבנים דהם יהיו הנותנים, וכיון דכונתו דהם יהיו הנותנים פשיטא דא"א לדון דחשיב דהוא קיבל את קבלת האב בתורת קבלה ידידה, דכל יסוד דין ערב הוא דכונתו לקבל הממון לדידה, אבל בכה"ג דאין כונתו לקבל ולתת, לא חשיב כלל דהוא קיבל הממון וד"ק.

וכל מה דשייך לדון לאסור, הוא רק משום דברי הריטב"א דכיון דבציוריו נעשה הדבר חשיב דאית ליה טובת הנאה דנעשה ציווי, וזהו ודאי לא קבלת גוף הממון אלא טובת הנאה גרידא, ובדאי אין שייך לדון דיהא שייך חזרת ריבית על כל הממון, גם בכה"ג דלא יהא שייך את ההיתרים דלעיל, או לדעת הגרמ"א, וכל מה דיש לדון הוא רק על הטובת הנאה גרידא וד"ק.

הרב אליסף פרלמן

כספי ביטוח על נזקים אם יש ליתן מהם מעשרות

א] יש להסתפק באדם שיש לו ביטוח על מכוונות חשמליות שבביתו, או ביטוח על הרכב, וקרה לו נזק שיש עליו הוצאות, אלא שלאחר מכן הביטוח משלם לו זאת, האם יש לו לשלם מעשרות מאותו ממון שמשלם לו הביטוח, ואינו מתנכה בכך שהיה לו מעיקרא נזק

הוא בתורת הגבלה, וכמו דמצאנו בדמקום דיכול להגביל את הגבלתו אין ההגבלה ריבית, י"ל דאפי' במקום דא"א להגביל והוי רק תנאי חיצוני מ"מ יש ללמוד דגוף ההגבלה אינה ריבית, ושוב יש להתיר אפי' אם הוי בהתנאה, וי"ל ע.

ג] זה ודאי דיכול כל לזה לומר למלוה היכן לתת את הכסף ההלואה, וכן יכול כל לזה לסכם עם המלוה שיתן את הכסף לאחר ויתחייב לו הלוה מדינא דערב על קבלת האחר, דקבלת האחר חשיב לקבלת הלוה, וא"כ ה"נ הכא יש לפרש באופ"א את תנאי הגמ"ח, דאין תנאי הגמ"ח דהבנים יקבלו ויתנו לאב, אלא התנאי הוא הפוך, דהאב יקבל והבנים יתחייבו, דחשיב דהבנים יקבלו בקבלת האב מדינא דערב, דזהו גופא צורת ההלואה דהאב יקבל והבנים יתחייבו עבור קבלתו.

אמנם העירו ע"ז דאם היה התנאי דהאב המקבל והבנים המתחייבים אה"נ היה שרי, אבל כיון דלא סיכמו כן אלא ההסכם דהבנים יתנו לאב א"כ לא שייך לדון דזהו גוף ההלואה, אמנם אם יתנו כן דכל הקבלה היא דהאב והבנים הם המתחייבים ודאי יהא מותר לכו"ע, כיון דהבנים הם הלויים, והאב הוא המקבל ומתחייבים על קבלת האב.

ולגבי נידון הב' אם שייך לדון דבעל הגמ"ח קיבל לעצמו בתורת ריבית את קבלת האב [בכה"ג דלא יהא שייך את כל ההיתרים דביארנו לעיל], ושוב יצטרך בעל הגמ"ח להחזיר את כל מה שקיבל האב כיון דמדינא דערב חשיב דהוא קיבל, וכמו בדינא דהש"ע דאומר המלוה תן זוז לפלוני, דחשיב דהמלוה קיבל הזוז וכמבואר בש"ך דמוציאין מיד המלוה.

הנה מקור דברי הש"ך הוא המרדכי בב"מ דף ס"ט ס' ש"ז בשם המהר"ם דאם אומר המלוה ללוה מוזניא לך ד' זוזי ע"מ שתתן זוז אחד ללוה, ההוא זוזא יתירא מפקינן מראובן כיון דאיהו אופיה וקצץ עמו להוסיף זוז אחד עודף. ומבואר דכל כה"ג דאומר המלוה ללוה תן זוז לפלוני מוציאין מיד המלוה אע"ג דהוא לא קיבל אלא האחר קיבל, מ"מ קבלת האחר הוי קבלה ידידה ומוציאין אותו מידו.

והנה מקור דינא דהש"ע דאם אומר המלוה ללוה תן זוז לפלוני דהוי ר"ק הוא מדברי התוס' בב"מ דף ע"א דאם המלוה אומר ללוה תן מנה לפלוני הוי ר"ק, וכתב התוס' דהרי הוא כנותן למלוה עצמו מדין ערב כמו תן מנה לפלוני ואקדש אני לך דמקודשת מדין ערב, ומבואר בשיטת התוס' דיסוד הדין הוא דקבלת אחר חשיב קבלה ידידה וחשיב דהמלוה קיבל הממון.

ובמחנ"א מלוה ולוה ס' י"א כתב דהריטב"א בקידושין דף ו' פליג על דברי התוס', דהריטב"א שם כתב וז"ל ערב לאו אע"ג דלא מטה הנאה לידיה, פ' לאו למימרא דלא מטי ליה שום הנאה, דא"כ במאי משתעבד, אלא לומר דאע"ג דלא מטי לידיה הנאת מעות שהוציא המלוה, ולא הגיע לידו של ערב לא כסף ולא שוה כסף אפ"ה משתעבד להנאה וכו' ה"נ אע"ג דלא מטי לידיה הנאת מנה עצמו מקניא נפשיה בההיא הנאה דשויה פרוטה דיהביה מנה לפלוני בדיבורא עכ"ל.

וכתב המחנ"א דנפק"מ בשיעור הריבית דחשיב דקיבל המלוה, דלדברי התוס' חשיב דקיבל את כל סכום הריבית, דכל מה שנתן הלוה לאחר ע"פ המלוה חשיב דקיבל המלוה מדינא דערב, וא"כ יצטרך המלוה להחזיר כל מה שנתן לאחר, משא"כ לדברי הריטב"א דחשיב רק טובת הנאה א"כ יחשב דהלואה קיבל רק פרוטה, וא"כ אינו צריך להחזיר רק פרוטה. [ועי' רעק"א ח"ח אבעה"ז ס' ז' דדן עוד נפק"מ בין התוס' לריטב"א].

ובנידון דידן יהא תלוי כמה ריבית חשיב דקיבל בעל הגמ"ח, דלדברי התוס' כל הסכום דקיבל האב חשיב דקיבל המלוה דהיינו בעל הגמ"ח, ולדברי הריטב"א חשיב בעל הגמ"ח המלוה דקיבל רק טובת הנאה גרידא, ויצטרך להחזיר רק כפי שיעור טובת הנאה.

והנה הכא אם נידון מצד דינא דחזרת ריבית לכא' יוכל בעל הגמ"ח לומר קים לי כדעת הריטב"א ולא יצטרך להחזיר טפי מכפי שיעור טובת הנאה.

אמנם אכתי יש לדון בכה"ג דהבנים לא גמרו לשלם את תשלום ההלואה, דא"כ אינו נידון בתורת חזרת ריבית אלא יכולים לקזז את הריבית מהקדן, דהנה כתב הש"ע יו"ד ס' קס"ו ס"ג ה"א דהוי אבק ריבית יש אומרים שאפי' אם לו פרעו עדיין ותובע הלוה שינכה לו מחובו שיעור השכירות לא מנכין ליה, ויש אומרים דמנכין ליה. וכתב הרמ"א והסברה אחרונה היא עיקר. ומבואר דאפי' אבק ריבית דאינה יוצאה בדיינים, מ"מ יכול הלוה לומר כל זמן דלא שילם הקדן דיקזזו את הריבית מהקדן, ואינו נידון בתורת חזרת ריבית אלא דיש לו זכות דלא יגבו ממנו את הקדן, ויכול לקזז את הקדן בריבית.

וא"כ הכא כל זמן דלא שילמו הקדן יכולים הלויים לומר קים לי כדעת התוס' והמרדכי דחשיב דבעל הגמ"ח קיבל את כל הכסף מדינא דערב בתורת ריבית, וא"כ יכולים לטעון דרצונם לקזז את הריבית מהקדן ולא לשלם הקדן כדי שהקדן תתקזז עם הריבית, כמבואר בש"ע דמנכין ליה, וא"כ יכולים לנכות את החוב בריבית לדעת התוס' דחשיב דבעל הגמ"ח קיבל את כל סכום ההלואה בתורת ריבית.